

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

- 5.1 สรุปผลการศึกษา
- 5.2 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จ
- 5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาโครงการนำร่อง: การศึกษาระบบขนส่งสาธารณะเทศบาลเมืองแกลง จังหวัดระยองครั้งนี้เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของเทศบาลเมืองแกลงที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาระบบขนส่งที่ยั่งยืนให้สอดคล้องกับเมืองที่น่าอยู่พอที่จะสรุปผลที่ได้รับจากการศึกษาแยกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนของเทศบาลเมืองแกลง และส่วนของโครงการนำร่องฯ โดยมีรายละเอียดแต่ละส่วน ดังนี้

(1) ส่วนของเทศบาลเมืองแกลง

- 1) เทศบาลเมืองแกลงมีสวัสดิการด้านการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะให้แก่ประชาชนโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย
- 2) ช่วยบรรเทาปัญหาจราจรด้วยการลดปริมาณการใช้รถส่วนบุคคลในช่วงเวลาเร่งด่วน
- 3) เพิ่มความปลอดภัยในการเดินทางของเด็กนักเรียนและประชาชนที่ใช้บริการรถราง
- 4) ลดการใช้พลังงานเชื้อเพลิงลงได้ 29 ลิตรต่อวัน หรือปีละ 7,250 ลิตร
- 5) ลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ก่อให้เกิดสภาวะเรือนกระจกลงได้วันละ 64.64 กิโลกรัม หรือ 16.2 ตันต่อปี
- 6) ผู้ปกครองประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการรับส่งเด็กนักเรียน ทำให้มีเวลาไปทำประโยชน์อื่นๆ เพิ่มขึ้น
- 7) ประชาชนประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปออกกำลังกายที่สนามกีฬา ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีโอกาสได้ออกกำลังกายมากขึ้น ซึ่งส่งผลดีต่อสุขภาพของประชาชนในภาพรวม
- 8) ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เดินทางเมื่อมีการใช้ระบบขนส่งสาธารณะร่วมกัน

- 9) ความสำเร็จของระบบขนส่งสาธารณะชุมชน ทำให้เทศบาลมีภาพลักษณ์ที่ดีในการส่งเสริมระบบขนส่งที่ยั่งยืนและมีส่วนช่วยลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

(2) ส่วนของโครงการนำร่อง

- 1) ได้รับทราบวาระบบขนส่งสาธารณะชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของแผนงาน/โครงการที่เกี่ยวข้องกับระบบขนส่งที่ยั่งยืน และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมที่เทศบาลตำบลเมืองแกลงได้พัฒนาขึ้นจากการที่เทศบาลตำบลเมืองแกลงได้เข้าร่วมโครงการรณรงค์รักษาสภาพภูมิอากาศเพื่อเมืองน่าอยู่ (Cities for Climate Change Program) หรือเรียกโดยย่อว่า โครงการ CCP ซึ่งเป็นโครงการของสถาบัน ICLEI (local governments for sustainability) ที่มีจุดมุ่งหมายให้เมืองต่าง ๆ ได้เข้าใจและร่วมกันแก้ไขสภาพภูมิอากาศที่เลวร้ายลงทุกวัน
- 2) ได้รับทราบถึงรายละเอียดขั้นตอนการวางแผนและการบริการระบบรถขนส่งสาธารณะชุมชน (รถราง) ของเทศบาลตำบลเมืองแกลงที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จและเกิดความยั่งยืนโดยความร่วมมือจากผู้นำชุมชนและประชาชนที่ร่วมกันวางแผนเส้นทางให้บริการ มีการติดตามและปรับปรุงการบริการ ข.ส.ม.ก. อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้การบริการที่ดี และ มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผ่านทางข้อเสนอแนะและการสำรวจความคิดเห็น
- 3) ได้รับทราบทัศนคติของผู้ใช้บริการที่มีต่อระบบขนส่งสาธารณะชุมชนดังกล่าวไม่ว่าจะเป็น ความพึงพอใจและตั้งใจจะใช้บริการต่อไป หรืออยากให้มีการขยายบริการรถรางเป็นตลอดทั้งวัน เพื่อรองรับความต้องการใช้บริการของผู้เดินทางกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มผู้เดินทางไปซื้อของที่ตลาด และเดินทางในระหว่างวัน เป็นต้น
- 4) ได้รับทราบถึงแนวทางการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะชุมชนในเทศบาลตำบลเมืองแกลงเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในเขตเทศบาล ได้แก่ การเพิ่มเส้นทางและจำนวนรถรางให้ครอบคลุมทุกชุมชนในเขตเทศบาล การขยายเวลาการให้บริการเพื่อสามารถให้บริการแก่กลุ่มผู้เดินทางอื่นๆ ได้ด้วย การกำหนดจุดจอดรถรางให้ชัดเจนด้วยการจัดทำป้ายหยุดรถที่แสดงตารางเวลาที่ให้บริการ
- 5) สามารถสรุปเป็นบทเรียนรู้ (Lesson learned) ถึงแนวทางการวางแผน การบริหารจัดการระบบ ตลอดจนรับทราบถึงปัจจัยหลักที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานอื่นๆ ที่มีความสนใจสามารถนำไปปฏิบัติและพัฒนาในพื้นที่ของตนให้เกิดผลสำเร็จ (Best Practice) ได้ต่อไป

5.2 ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

จากบทสรุปผลการศึกษาข้างต้นจะเห็นว่า ระบบขนส่งสาธารณะชุมชนของเทศบาลเมืองแกลงที่เรียกว่า “ข.ส.ม.ก.” หรือ “ขนส่งเมืองแกลง” เป็นรูปแบบของบริการขนส่งสาธารณะตามแนวทางการขนส่งที่ยั่งยืนที่กล่าวได้ว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี มีผู้สนใจนิยมใช้บริการอย่างต่อเนื่องสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดให้มีระบบขนส่งสาธารณะดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ พอสรุปได้ดังนี้

- (1) วิสัยทัศน์ของผู้บริหารเทศบาลเมืองแกลงเกี่ยวกับระบบขนส่งที่ยั่งยืน ด้วยการจัดให้มีบริการขนส่งสาธารณะสำหรับประชาชนโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย
- (2) ความพร้อมของหน่วยงาน คือเทศบาลเมืองแกลงที่สามารถบริหารจัดการทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรที่ใช้ในการให้บริการได้อย่างเหมาะสมโดยไม่กระทบต่อการปฏิบัติงานตามปกติ
- (3) การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งก่อนและหลังการจัดให้มีบริการระบบขนส่งสาธารณะชุมชน ทำให้ประชาชนเกิดความตระหนักรู้และเข้าใจ เกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือด้วยดี
- (4) การออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับด้านการจราจร และกวดขันการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล เช่น การห้ามจอดรถช่วงเวลาเร่งด่วนในเส้นทางที่ให้บริการ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนหันมาเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะที่จัดไว้ให้
- (5) มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะมาใช้บริการไว้อย่างเหมาะสม ได้แก่ กลุ่มเด็กนักเรียน และ กลุ่มประชาชนทั่วไปที่ไปออกกำลังกายที่สนามกีฬา ซึ่งทั้งสองกลุ่มส่วนใหญ่จะใช้รถส่วนบุคคลในการเดินทาง
- (6) ความเหมาะสมสอดคล้องของการจัดเส้นทางบริการแต่ละเส้นที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมายทำให้สามารถใช้บริการได้สะดวกโดยไม่ต้องอาศัยการเดินทางรูปแบบอื่นๆ อีก
- (7) การได้นั่งรถราง ข.ส.ม.ก. ร่วมกันก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมเดินทางด้วยกัน ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง และเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างความคุ้นเคยกับการใช้ระบบขนส่งสาธารณะในการเดินทาง

5.3 ข้อเสนอแนะ

ความสำเร็จของระบบขนส่งสาธารณะชุมชนของเทศบาลเมืองแกลงถือได้ว่าเป็นตัวอย่างที่ดีในการพัฒนาระบบขนส่งที่ยั่งยืนให้แก่ชุมชน เหมาะที่จะนำไปเป็นต้นแบบสำหรับการพัฒนาระบบขนส่งที่ยั่งยืนในพื้นที่อื่นๆ ที่มีศักยภาพต่อไป ซึ่งนอกจากจะช่วยบรรเทาสภาพปัญหา

การจราจรในชุมชนให้เดินทางได้สะดวก และปลอดภัยขึ้นแล้ว ยังอาจมีส่วนช่วยลดปัญหาการปล่อยก๊าซเรือนกระจกลงได้อีกด้วย

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะและข้อควรพิจารณาสำหรับเมืองอื่นๆ ที่ต้องการนำระบบนี้ไปดำเนินการในหน่วยงาน หรือพื้นที่ของตน มีดังต่อไปนี้

- (1) ต้องมีผู้บริหารหรือผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง (Strong leadership) มีความเข้าใจและให้ความสำคัญกับระบบขนส่งสาธารณะที่ยั่งยืน
- (2) หน่วยงานต้องมีศักยภาพและมีความพร้อมทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรที่จะดำเนินการ
- (3) มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและมาตรการที่จะปรับปรุง/พัฒนาระบบขนส่งที่ยั่งยืนให้เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เช่น การจัดเดินรถทางเดียวในช่วงเวลาที่ทำให้บริการในเส้นทางที่แคบเพื่อให้สามารถเดินทางได้สะดวกยิ่งขึ้น หรือการห้ามจอดรถเพื่อเพิ่มพื้นที่ผิวจราจรและความจุในเส้นทางที่ให้บริการ เป็นต้น
- (4) ให้ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกชั้นตอนไม่ว่าจะเป็น ขั้นตอนแรกเริ่มของการวางแผน ขั้นตอน que เริ่มการดำเนินการ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน และให้เกิดการยอมรับ และร่วมมือในทุกชั้นตอน
- (5) มีการติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ระบบที่เสนอแนะสามารถดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืนต่อไป
- (6) กรณีที่โครงการประสบผลสำเร็จ ควรพิจารณากำหนดแนวทางในการขยายผล/พัฒนาระบบภายในพื้นที่ต่อไป หรือประสานงานกับหน่วยงานในพื้นที่ข้างเคียงเพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนา/ขยายผลร่วมกัน